

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2016-12-22
Besvaras senast
2017-01-24

Till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:216 Tilläggsdirektiv till LSS-utredningen

Åsa Regnér har i olika sammanhang sagt att det inte finns några skäl för assistansberättigade och deras anhöriga att känna oro. Det är välkommet. Men en betydande orsak till deras oro är regeringens olika initiativ när det gäller assistansersättningen.

Ett exempel är regleringsbrevet för Försäkringskassan för 2016 där det uppdras åt myndigheten att ”bidra till att bryta utvecklingen av antalet timmar” och att ”motverka överutnyttjande”. Nu hävdar Åsa Regnér att det aldrig har ”varit fråga om att minska antalet timmar för personer som har rätt till dem, utan om att medel ska användas såsom det var avsett” (DN den 29 november 2016). I en artikel i RBU:s tidskrift *Rörelse* (nr 5 2016) går hon ett steg längre och säger att ”det handlar inte om att minska de timmar människor får utan om att få en mer långsiktigt hållbar ökning”.

Oavsett om regleringsbrevet har feltolkats eller om regeringens politik har förändrats välkomnar jag de signaler som Åsa Regnér nu sänder ut. Jag utgår från att de kommer att reflekteras i regleringsbrevet för 2017.

Men tolkningen av regleringsbrevet har inte skett i ett vakuum. Den har skett mot bakgrund av regeringens direktiv till den så kallade LSS-utredningen (dir. 2016:40). Av direktiven framgår mycket klart att regeringen förväntar sig förslag om nedskärningar av assistansersättningen. Där sägs bland annat att utredningen ska ”lämna förslag på hur insatsen kan begränsas när det gäller antal användare och/eller antal timmar” (s. 22) och att ”Statens kostnader för ekonomisk ersättning till personlig assistans behöver [...] minska” och ”besparingar göras av statsfinansiella skäl” (s. 24). Liknande formuleringar återkommer på flera ställen i direktiven.

Om syftet med formuleringarna i regleringsbrevet är något oklart, och således kan bli föremål för tolkningar, är utredningsdirektiven entydiga. De strider också tydligt mot de signaler som Åsa Regnér nu sänder ut.

Den oro som finns hos brukare och anhöriga har inte sin grund bara i initiativ från regeringen utan också i det förhållandet att många har fått sin assistansersättning nedsatt eller helt förlorat den.

En alltmer restriktiv tolkning av vad som kan anses som grundläggande behov

enligt 9 a § LSS har lett till att personer som haft assistansersättning blivit av med den, trots att deras behov inte har förändrats. Vi är många som menar att de tolkningar som har gjorts av Högsta förvaltningsdomstolen och Försäkringskassan i många fall strider mot lagstiftningens intentioner.

Ett exempel är en dom i Högsta förvaltningsdomstolen 2015 som innebär att ett behov av så kallad medicinsk tillsyn ensamt inte kan ligga till grund för assistans. Den som hastigt kan drabbas av livshotande tillstånd som ett svårt epileptiskt anfall eller andningsuppehåll har alltså inte rätt till stöd om hen inte samtidigt har andra mycket stora behov.

Ett annat exempel är en dom 2012 i HFD som Försäkringskassan sedan 2016 tolkar som att egenvård inte kan vara ett grundläggande behov. Det har till exempel inneburit att sondmatning inte anses vara ett grundläggande behov – medan att behöva bli matad genom munnen är det. Bland annat Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har konstaterat att dessa två domar i kombination har gjort det svårt för personer med stort behov av egenvårdsinsatser att kvalificera sig för statlig assistansersättning (*Sjukvårdande insatser och personlig assistans*, rapport 2016:16).

Företrädare för regeringen framhåller ofta att lagen inte har ändrats. Det är korrekt men flera av de strängare lagtolkningarna har dock inte letat sig in i Försäkringskassans beslutsfattande förrän under 2016, när myndigheten fått regeringens uppdrag att begränsa utvecklingen av antalet timmar med assistansersättning.

Om regeringen anser att lagen tolkas på ett orimligt sätt kan och bör den ta initiativ till att ändra den. Det är också en av rekommendationerna i ISF:s rapport.

LSS-utredningen skulle kunna föreslå hur lagen kan förtydligas för att komma bort från dagens snäva tolkningar, men då behöver den få nya direktiv där fokus är på goda levnadsvillkor, självständighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning – inte på minskade kostnader inom den statliga assistansersättningen.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Åsa Regnér:

Tänker statsrådet verka för ett tilläggsdirektiv till LSS-utredningen där den ges i uppdrag att analysera utformningen och tillämpningen av 9 a § LSS i förhållande till målen för lagstiftningen och föreslå ändringar?

.....

Bengt Eliasson (L)

Överlämnas enligt uppdrag

Lisa Gunnfors